

ÅRSRAPPORT

2002

SISA

**Sulinermik Inuussutissarsiuteqartut Soraarnerussutisiaqalernissamut Aningaasaateqarfiat
Arbejdstagernes Pensionskasse**

Cvr.nr. 36 52 22 32 • Issortarfimmut 11/102 • Box 9 • 3900 Nuuk
Telefon: +299 32 40 22 (10:00-14:00) • Fax: +299 32 71 30 • E-mail: sisa@sisa.gl • Internet: www.sisa.gl

Arbejdstagernes Pensionskasse

SISA

VIR nr. 263.019

ÅRSRAPPORT 2002

4. regnskabsår

Indhold

Selskabsoplysninger	2
Femårsoversigt	3
Ledelsesberetning	4
Medlemmer og virksomheder	4
Investeringsvirksomhed	5
Samarbejdspartnere	7
Forventninger til 2003.	7
Regnskabsberetning	8
Ledelsespåtegning	9
Revisionspåtegning	10
Anvendt regnskabspraksis	11
Resultatopgørelse	13
Balance	14
Noter	15
Pengestrømsanalyse	18
Ordliste	19
Forklaring til nøgletal	20

Selskabsoplysninger

Selskab

Arbejdstagernes Pensionskasse - SISA
Aqqusinersuaq 31,
Postboks 9
3900 Nuuk
VIR nr. 263.019

Generalforsamling den 16. maj 2003.

Bestyrelse

Jess G. Berthelsen, formand
Jonas Fleischer
Beathe Hendriksen
Elly Hauge Pedersen
Henrik Sørensen
Josef Therkildsen
Jokum Zeeb

Direktion

Peter Grønvold Samuelsen

Aktuar

Poul Erik Knudsen

Revision

Torben Aasberg, Revisionsinstituttet
Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Bjørn Holm

Hjemmeside

www.sisa.gl

Godkendt på den ordinære generalforsamling den 16. maj 2003

Femårsoversigt

Hovedtal

Alle beløb er i 1.000 kr.	2002	2001	2000	1999
Medlemsbidrag	62.268	49.471	41.161	22.211
Pensionsydelser	4.539	1.192	2.670	0
Driftsomkostninger	5.828	4.396	3.854	2.272
Teknisk resultat	1.336	-3.406	4.845	321
Årets resultat	1.339	-4.561	5.306	424
Pensionsmæssige hensættelser	242.848	189.530	146.750	112.623
Egenkapital	4.503	3.164	7.147	4.264
Medlemskonti	12.135	9.468	7.326	5.005
Aktiver	264.232	205.252	164.282	123.881

Nøgletal

	2002	2001	2000	1999
Afkastnøgletal				
Afkast før pensionsafkastskat *)	2,5%	-1,4%	4,4%	1,1%
Afkast efter selskabets pensionsafkastskat *)	2,5%	-1,4%	4,4%	1,1%
Afkast efter korrigeret pensionsafkastskat *)	2,5%	-1,4%	4,4%	1,1%
Omkostningsnøgletal				
Omkostningsprocent	9,4%	8,9%	9,4%	10,2%
Omkostninger beregnet som rentemarginal	2,7%	2,6%	3,0%	2,2%
Omkostninger pr. forsikret	232 kr.	185 kr.	172 kr.	106 kr.
Omkostningsresultat	0,41%	0,65%	0,70%	-0,69%
Risikonøgletal				
Risikoresultat	0,87%	1,04%	1,07%	0,80%
Konsolideringsnøgletal				
Bonusreserve	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%
Egenkapitalreserve	3,9%	3,7%	6,8%	4,3%
Solvensgrad	229%	222%	322%	206%

*) Der er ingen lovgivning om pensionsafkastbeskatning i Grønland

Da den pensionsmæssige drift først er startet den 1. juli 1999, vedrører de anførte hoved- og nøgletal for 1999 alene perioden 1. juli – 31. december 1999

Forklaring til nøgletal findes på side 20.

Ledelsesberetning

Det er 4. gang SISA afgiver beretning og regnskab siden sin stiftelse pr. 1. juli 1999.

Det har således endnu ikke været muligt, at oparbejde reserver i pensionskassen og specielt ikke i de seneste to år, hvor krisen på aktiemarkederne har været alt dominerende.

I 2002 er der således ikke plads til øget forrentning af medlemmernes pensionsopsparing i forhold til 2001. Kontorenten for 2002 er derfor fastsat til 2 % og pensionisttillæg på 5 %.

SISA har fortsat fokus på at fastholde et omkostningsniveau, som er blandt de laveste i pensionsbranchen. Hvert medlem af SISA kunne derfor i 2002 nøjes med at betale omkostninger på kr. 232.

Nye overenskomster.

Bidragsprocenten for de fleste faggrupper som indbetaler deres pension til SISA er i 2002 på 4,5 %. De medlemmer, som betaler denne % er omfattet af børnepension.

Ikke alle medlemsvirksomheder under Grønlands Arbejdsgiverforening er begyndt at indbetale pensionsbidrag for deres medarbejdere. Også i forhold til de medlemsvirksomheder der indbetaler pensionsbidrag er der problemer, idet der for flere virksomheders vedkommende går flere måneder, før disse indbetaler deres pensionsbidrag, som de for længst har trukket fra deres medarbejders løn.

De fleste overenskomster vil i løbet af 2003 blive fornyet og bidragsprocenten blive opreguleret.

Førtidspension.

I løbet af 2002 blev pensionsregulativet ændret således, at medlemmer som er tilkendt offentlig førtidspension kan bede om at få førtidspension fra SISA. Denne mulighed blev flittigt benyttet, da nyheden kom i begyndelsen af december 2002.

Børnepension.

For at have ret til børnepension skal pensionsbidraget være mindst 4,5 pct.

Børnepension udbetales til børn under 21 år, som medlemmet har ved alderspensionering. Børnepensionen ophører, når barnet fylder 21 år. Børnepensionen er for hvert barn 10 pct. af medlemmets alderspension. Den gives til medlemmets egne børn og til stedbørn, som bliver forsørget i hjemmet. Børnepensionen er dog 30 pct. i tilfælde af, at begge forældre er døde.

Private arbejdsgivere.

På baggrund af en overenskomst som blev indgået mellem SIK og Grønlands Arbejdsgiverforening i maj 2001 påbegyndte medlemsvirksomhederne under GA pr. 1. april 2001 at indbetale 3,1 pct. i pensionsbidrag for deres medarbejdere til SISA. Denne bidragsprocent blev reguleret til 4,5 pct. pr. 1. januar 2002 på baggrund af overenskomstfornyelsen i februar 2002.

Medlemmer og virksomheder

Medlemstal.

SISA havde i alt 25.727 medlemmer ultimo 2002. Antallet af medlemmer er steget med 1.165 i 2002.

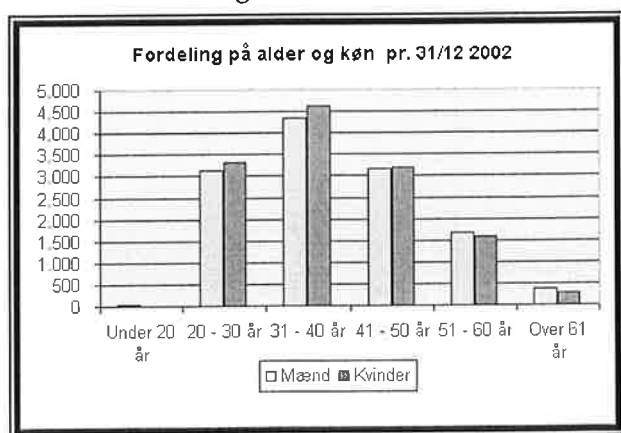
Bestandsudvikling i 2002

Bestand pr. 1/1-2002	24.562
Afgang	
Dødsfald	137
Pensionering	779
Tilbagebetalinger	22
Overførsler	16
Afgang i alt	954
Tilgang	2.119
Nettertilgang	1.165
Bestand ved årets slutning	25.727
Heraf:	
- bidragsbetalende	16.900
- hvilende	8.827

I løbet af 2. halvår 2002 har der været 16.900 medlemmer, som har indbetalt bidrag til pensionskassen. Dette skal ses i sammenhæng med at de løbende indbetalinger omfatter ca. 11.000 personer om måneden, hvilket afspejler beskæftigelsen på overenskomstområderne med tilslutning til SIK.

At SISA's medlemstal er markant højere end dette tal har baggrund i, at der er kraftige udsving i antal beskæftigede i løbet af et år på grund af sæsonbetonet arbejde.

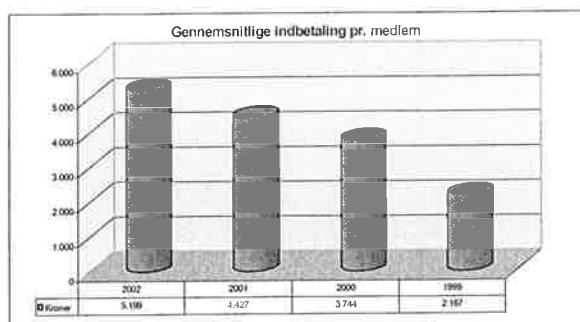
Aldersfordeling.

Medlemmernes gennemsnitsalder er på 38 år. 49 pct. er mænd og 51 pct. er kvinder.

Bidragsindbetaling.

Den gennemsnitlige årlige indbetaling pr. medlem var i 2002 på 5.199 kr.

I figuren vises udviklingen i den gennemsnitlige indbetaling pr. bidragsbetalende medlem pr. år.

Investeringsvirksomhed

Markedsudviklingen

Året 2002 begyndte med en vis grad af optimisme, da det forventedes, at den store nedtur på aktiemarkederne siden marts 2001 var overstået, og at der var udsigt til bedring i de internationale økonomier. Men fra 2. kvartal 2002 var der igen kursfald på aktierne og det medførte samtidig store rentefald på obligationerne, som fortsatte resten af året.

Faldet på aktiemarkederne skyldtes pessimistiske regnskabsmeddelelser fra en række globale koncerner og der var ikke udsigt til forbedringer på

Ved en bidragsstigning på 1 pct. i forhold til nuværende 4,5 pct. vil medlemmernes årlige indbetaling blive forøget med omkring 14 mio. kr.

Udviklingen i opsparingen.

Medlemmernes opsparing vokser i takt med, at arbejdsmarkedspensionen bliver ældre, og bidragsindbetalingerne vokser.

Med udgangen af 2002 var den gennemsnitlige opsparing pr. medlem (inkl. hvilende) 9.488 kr.

Pensionsydelse

I 2002 udbetalte SISA i alt 4.561 tkr. Der er udelukkende foretaget udbetaling i form af alders- og førtidspension og udelukkende i form af engangsudbetaling.

Virksomheder.

Virksomhederne, som indbetaler pensionsbidrag til SISA, omfatter alle de offentlige arbejdsgivere som har indgået en overenskomstaftale med SIK. Det er Grønlands Hjemmestyre, kommunerne og statsinstitutionerne i Grønland. Overenskomstaftalerne med det offentlige arbejdsgivere omfatter også Mittarfeqarfiit, Nukissiorfiit, A/S Ini og KNR.

Derudover har SIK overenskomstaftaler med Royal Greenland A/S, Royal Arctic Line A/S, Tele & Post, Arctic Umiaq Line A/S, Air Greenland A/S, Pisiffik A/S, Pilersuisoq A/S, Nuup Bussii A/S, Nuuk Imeq A/S, Brugsen, Polar Raajat A/S, Nunatta Naqiterivia A/S, samt alle medlemsvirksomheder under Grønlands Arbejdsgiverforening.

det korte sigt. Endvidere var der en række finansskandaler og konkurser, som medførte en stor usikkerhed og risiko for nye afsløringer.

Der har ligeledes siden terrorangrebet 11. september 2001 været optræk til konflikt, primært med Iraq, men også med Nordkorea, hvilket har forøget turbulencen på aktiemarkedet.

Obligationerne har givet et tilfredsstillende afkast, da der har været en faldende rente i året, som forventes fortsat i første halvår 2003. Rentefaldet var størst på de korte obligationer, mens det var

mere behersket på de længere obligationer. Rente-faldet har dog sat gang i en konverteringsbølge, som forventes at fortsætte ind i 2003, da låntagerne skifter ældre og dyrere realkreditlån ud med nye korte obligationslån. Dette har periodevis presset afkastet på realkreditmarkedet.

Investeringsstrategi og portefølje

SISA's overordnede strategi for investeringer er et højt løbende afkast, hvor der samtidig opretholdes en høj grad af sikkerhed for investeringernes værdifasthed.

Renterisikoen på obligationsbeholdningen ultimo 2002 udgjorde 6,3 mio. kr., mens kreditrisikoen er begrænset, da investeringer i erhvervsobligationer alene forgår gennem investeringsforeninger, hvor den nødvendige risikospredning kan opnås. Valutarisikoen udgøres alene af den sekundære valutaeksposering, der er gennem investering i udenlandske aktier i investeringsforeninger.

Med virkning fra 1. kvartal 2001 indførte Finanstilsynet nye rammer for opgørelse af pensionskassers finansielle risici, hvor rødt lys, som minimum skal opfyldes. Dette kræver, at pensionskassen solvensmæssigt kan klare en middel negativ markedsudvikling. Kan pensionskassen også klare en meget negativ markedsudvikling (gult risikoscenarie) er pensionskassen i det grønne område. SISA er ultimo 2002 i gult lys.

Afkast

Det samlede regnskabsmæssige resultat for SISA's investeringsvirksomhed før overførsel til forsikringsteknisk rente har været overskud på 5.538 tkr. mod et underskud på 2.448 tkr. i 2001. Det forbedrede investeringsresultat skyldes sammensætningen af SISA's portefølje, hvor aktieandelen ikke har været så stort i forhold til obligationsbeholdningen.

Aktiver og deres afkast til markedsværdi

	Anskaffelsværdi		Markedsværdi		Afkast-
	primo	ultimo	primo	ultimo	procent
Grunde og bygninger	0	1.829	0	1.829	0,0%
Børsnoterede danske aktier	40.691	39.756	28.576	33.064	-17,2%
Unoterede kapitalandele	1.000	1.000	160	52	-67,2%
Udenlandske kapitalandele	7.588	10.824	6.221	7.835	-33,7%
Kapitalandele i alt	49.279	51.580	34.957	40.951	-20,4%
Nominelle obligationer i DKK	148.782	196.980	148.989	200.458	8,2%
Obligationer i fremmed valuta	9.535	10.208	9.672	10.477	2,4%
Obligationer i alt	158.317	207.188	158.661	210.935	7,9%
Andre finansielle investeringsaktiver	8.569	6.730	8.569	6.730	1,1%
Investeringsaktiver i alt	216.165	267.327	202.187	260.445	2,7%
Øvrige aktiver	3.065	3.787	3.065	3.787	-
Aktiver i alt	219.230	271.114	205.252	264.232	2,4%
Gæld mv.	12.558	16.880	12.558	16.880	0,0%
Nettoaktiver i alt	206.672	254.234	192.694	247.352	2,5%

Samarbejdspartnere.

SISA samarbejder med AP Pensionservice A/S. AP Pensionservice varetager en række administrative opgaver i forbindelse med administrationen af Arbejdstagernes Pensionskasse, herunder regnskabsafklæggelse.

SISA samarbejder med Grønlandsbanken A/S, som hovedbankforbindelse og portefølje manager, samt Alfred Berg Kapitalforvaltning A/S som anden portefølje manager, som inden for en ramme fastsat af SISA foretager investeringer i danske og udenlandske aktiver.

Forventninger til 2003.

15.000 vil være aktive. Medlemsvirksomheder som indbetaler pensionsbidrag til SISA vil øges marginalt med arbejdsgivere organiseret under Grønlands Arbejdsgiverforening.

Det kommende års pensionsbidrag forventes at stige en del i forhold til bidraget i 2002. Hvor me-

get afhænger af overenskomstforhandlingerne i foråret 2003.

1 % bidragsstigning for de flestes vedkommende pr. 1. april 2003 vil betyde samlet indbetaling på ca. 72 mio. kr. i 2003

Administrationsomkostningerne har siden SISA's etablering været blandt branchens laveste. Det forventes, at administrationsomkostningerne vil fortsætte på et lavt niveau i 2003.

Resultatet for 2003 forventes at blive bedre end i 2002, men vil være stærkt afhængig af udviklingen i finansmarkederne.

Udlejningsejendomme.

I maj 2003 færdiggøres SISA's byggeri af et rækkehus med 3 lejligheder på hver 105 m² i Nuuk. Ejendommen opføres med henblik på udlejning og vil indgå i pensionskassens øvrige portefølje.

SISA's portefølje af udlejningsejendomme i Grønland vil blive løbende vurderet med henblik på forøgelse med nye byggerier.

Regnskabsberetning

Aktivitet

Pensionskassens forsikringstekniske aktivitet startede pr. 1. juli 1999. Der er indgået porteføljemanagement aftale med Grønlandsbanken ultimo 1999 og med Alfred Berg Kapitalforvaltning pr. 15. oktober 2001. Der er først foretaget investeringer i obligationer og aktier primo år 2000.

Pensionskassens formål er at administrere arbejdsmarkedspension til størst mulig gavn for medlemmerne.

Økonomisk udvikling

Medlemsbidrag indbetalt vedrørende perioden 1/1-2002 til 31/12-2002 udgør 62.268 tkr.

Administrationsomkostninger udgør 5.828 tkr.

I posten "Lønninger og vederlag" indgår vederlag til direktionen og bestyrelsen.

Vederlag til direktionen andrager 556 tkr., herudover stilles der delvis fri bolig til rådighed efter Hjemmestyrets regler. For 2001 var det tilsvarende vederlag 530 tkr.

Vederlag til bestyrelsen andrager 80 tkr. For 2001 var det tilsvarende vederlag 85 tkr.

Der har i 2002 været beskæftiget 2 medarbejdere mod 1 i 2001.

Indtægter af investeringsaktiver udgør 5.538 tkr.

Årets resultat efter skat udgør 1.339 tkr.

Pensionshensættelser

Hensættelserne er medlemmernes depotopsparing, der beregnes af aktuaren efter Finanstilsynets retningslinier.

Ved udgangen af 2002 er hensættelserne 242.703 tkr. mod 189.363 tkr. pr. 31/12-2001.

Fremtiden

Der er fra balancedagen og frem til regnskabets datering ikke indtrådt forhold, der ændrer vurderingen af årsrapporten.

Resultatdisponering

Bestyrelsen foreslår, at årets nettoresultat på 1.339 tkr. overføres til overskud eller underskud.

Egenkapitalen udgør herefter 4.503 tkr. mod 3.164 tkr. året før.

Markedsværdiregnskab.

Finanstilsynets bekendtgørelse for livsforsikrings-selskabers og tværgående pensionskassers årsregnskab er ændret, så pensionskasser fra og med regnskabsåret 2002 skal værdiansætte obligationer til markedsværdi og senest fra 1. januar 2003 skal de pensionsmæssige hensættelser ligeledes opgøres til markedsværdi. Ledelsen har valgt at overgå til markedsværdi på de pensionsmæssige hensættelser fra og med 1. januar 2003.

Obligationer

Obligationer blev tidligere værdiansat til matematisk kursværdi og værdiansættes nu til markedsværdi svarende til børskurs.

Forskellen mellem værdiansættelse efter det tidligere anvendte princip og værdiansættelse til markedsværdi udgjorde pr. 1. januar 2002 minus 39 tkr. Egenkapitalen er derfor formindsket med 39 tkr. i forhold til det aflagte årsregnskab for 2001.

Pensionsmæssige hensættelser

Fra den 1. januar 2003 skal de pensionsmæssige hensættelser opgøres til en skønnet markedsværdi, som består af nutidsværdien af garanterede ydelser, bonuspotentiale på fremtidige præmier og bonuspotentiale på fripolicer.

Værdien af de forskellige elementer opgøres blandt andet med udgangspunkt i ledelsens forventninger til dødelighed og invaliditetshyppighed, skøn over forventet fremtidigt overskud på omkostningsresultatet, samt rente.

Ændringen vil medføre, at der opstår et såkaldt bonuspotentiale på hensættelsernes enkelte elementer, hvor bonuspotentiale på fripolicer kan anvendes til imødegåelse af underskudssituationer. I efterfølgende år med overskud skal bonuspotentialet på fripolicer reableres før, at egenkapitalen kan tilskrives en andel af overskuddet eller medlemmerne kan tilskrives bonus.

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og vedtaget årsrapporten for 2002.

Årsrapporten er efter vores opfattelse aflagt i overensstemmelse med den danske lovgivning og selskabets vedtægter.

Årsrapporten giver efter vores opfattelse et retvisende billede af pensionskassens aktiver, passiver, finansielle stilling og resultat.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Nuuk, 19. marts 2003

Direktion

Peter Grønvold Samuelson

Bestyrelse

Jess G. Berthelsen
formand

Jonas Fleischer

Henrik Sørensen

Beathe Hendriksen

Josef Therkildsen

Elly Hauge Pedersen

Jokum Zeeb

Revisionspåtegning

Til medlemmerne i SISA

Vi har revideret årsrapporten for Arbejdstagernes Pensionskasse, SISA for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2002.

Pensionskassens ledelse har ansvaret for årsrapporten. Vort ansvar er på grundlag af vor revision at udtrykke en konklusion om årsrapporten.

Den udførte revision

Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi tilrettelægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Revisionen omfatter stikprøvevis undersøgelse af information, der understøtter de i

Nuuk, 19. marts 2003

årsrapporten anførte beløb og oplysninger. Revisionen omfatter endvidere stillingtagen til den af ledelsen anvendte regnskabspraksis og til de væsentlige skøn, som ledelsen har udøvet, samt vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten. Det er vor opfattelse, at den udførte revision giver et tilstrækkeligt grundlag for vor konklusion.

Konklusion

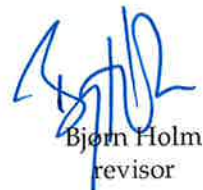
Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2002 samt af resultatet af pensionskassens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2002 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionsinstituttet

Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Torben Aasberg
statsautoriseret revisor

Bjørn Holm
revisor

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Ved kongelig anordning af 13. december 1996 er Lov om Forsikringsvirksomhed, jf. lovebekendtgørelse nr. 746 af 6 august 1996, med de i anordningen oplyste afvigelser sat i værk i Grønland.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i Lov om Forsikringsvirksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om livsforsikrings-selskabers og tværgående pensionskassers årsregnskaber.

Pensionskassen er stiftet pr. 1. juli 1999.

Ændring af regnskabspraksis

Finanstilsynets bekendtgørelse om livsforsikrings-selskabers årsregnskaber er ændret, således at fastforrentede lån og værdipapirer fra 1. januar 2002 skal værdiansættes til markedsværdi mod tidligere en matematisk reguleret værdi baseret på anskaffelsesprisen reguleret for den ændring, der fremkommer som følge af en forkortelse af restløbetiden.

Sammenligningstallene for 2001 i resultatopgørelse og balance er tilsvarende ændret.

Pr. 31. december 2001 udgør forskellen mellem markedsværdien og den matematisk opgjorte værdi minus 39 tkr. Beløbet er overført til overført over- /underskud. Den akkumulerede effekt på årets resultat og egenkapitalen 31. december 2002 kan ikke opgøres, da der ikke længere udstedes opskrivningsfaktorer til brug for beregning af matematisk kursregulering.

Den anvendte regnskabspraksis er herudover uændret i forhold til sidste år.

Resultatopgørelse

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag omfatter indbetalte medlemsbidrag i perioden 1. januar - 31. december 2002.

Renter og udbytter mv.

Posten indeholder renter og udbytte af kapitalandele og investeringsforeninger.

Renter er periodiserede, så de omfatter regnskabsperioden.

Gevinster og tab på investeringsaktiver

Under kursgevinster og -tab indgår såvel realiserede som urealiserede gevinster og tab ved salg og værdiregulering af obligationer.

Realiserede kursgevinster og -tab opgøres som forskellen mellem salgssummen og den bogførte værdi primo regnskabsåret med tillæg af årets anskaffelsessværdi.

Urealiserede kursgevinster og -tab opgøres som forskellen mellem markedsværdien ultimo regnskabsåret og værdien primo året med tillæg af årets anskaffelsessværdi.

Driftsomkostninger

Administrationen af pensionskassen varetages i al væsentlighed af AP Pensionservice A/S i henhold til indgået administrationsaftale.

Driftsomkostninger er årets periodiserede omkostninger ved administration af medlemsbestanden, herunder afgifter til offentlige myndigheder.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Ud over de direkte omkostninger i forbindelse med investeringsvirksomheden omfatter posten en andel af de samlede omkostninger, som kan henføres til handel med og administration af pensionskassens investeringsaktiver.

Overført investeringsafkast

Investeringsafkastet skal ifølge Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse fordeles forholdsmæssigt mellem de pensionsmæssige hensættelser og egenkapitalen.

Skat

Skat af årets resultat beregnes som 35 pct. af årets forventede skattepligtige indkomst. Fremførte skattemæssige underskud modregnes i grundlaget for beregning af årets skat.

I henhold til pensionskassens vedtægter kan sikkerhedsfonde alene anvendes til fordel for medlemmerne med Finanstilsynets godkendelse, hvorfor der ikke er afsat udskudt skat af disse.

Der beregnes ikke udskudt skat af fremførte skattemæssige underskud.

Balancen

Grunde og bygninger

Grunde og bygninger værdiansættes til en skønnet markedsværdi opgjort i overensstemmelse med Finanstilsynets vejledning om forsikrings-selskabers værdiansættelse af fast ejendom.

Markedsværdien opgøres på grundlag af et normalt driftsafkast for fuldt udlejede ejendomme samt et af ledelsen fastsat afkastkrav.

Som markedsværdi for nyopførte boligejendomme anvendes i de første fem regnskabsår efter byggeriets afslutning anskaffelsessummen.

Igangværende byggeri optages til anskaffelsessummen.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele værdisættes til den på balancedagen senest noterede købskurs for alle handler.

Unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele værdiansættes til en skønnet markedsværdi baseret på det seneste foreliggende årsregnskab.

Obligationer

Børsnoterede obligationer værdiansættes til den på balancetidspunktet senest noterede børskurs for alle handler.

Andre værdipapirer optages til skønnet markedsværdi på basis af en forsigtigt ansat effektiv forrentning.

Tilgodehavender

Tilgodehavender optages til den værdi, hvormed de forventes at indgå.

Pensionshensættelser

Pensionshensættelser er opgjort af pensionskassens aktuar i henhold til det til Finanstilsynet anmeldte tekniske grundlag.

Gæld

Gæld optages til pålydende værdi.

Resultatopgørelse

Note		2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.
1	Medlemsbidrag	62.268	49.471
	<i>Indtægter af investeringsaktiver</i>		
2	Renter og udbytter mv.	11.412	11.508
	Indtægter af investeringsaktiver, i alt	11.412	11.508
	<i>Pensionsydelser</i>		
4	Udbetalte ydelser	-4.561	-1.252
	Ændring i erstatningshensættelser	22	60
	Pensionsydelser	-4.539	-1.192
12	Ændring i pensionshensættelser	-53.340	-42.840
11	Ændring i medlemskonti	-2.667	-2.184
5	Driftsomkostninger	-5.828	-4.396
	<i>Udgifter i tilknytning til investeringsaktiver</i>		
	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-731	-663
	Realiserede tab på investeringsaktiver	-1.247	-7.766
	Udgifter i tilknytning til investeringsaktiver, i alt	-1.978	-8.429
3	Urealiserede tab på investeringsaktiver	-3.896	-5.527
	Overført investeringsafkast (-)	-96	183
	TEKNISK RESULTAT	1.336	-3.406
	Overført investeringsafkast (+)	96	-183
	RESULTAT FØR SKAT	1.432	-3.589
6	Skat	-93	-972
	ÅRETS RESULTAT	1.339	-4.561

	<i>Til disposition:</i>		
	Årets resultat	1.339	-4.561
	I alt	1.339	-4.561
	<i>Foreslås anvendt således:</i>		
	Overført til/fra overført overskud eller underskud	1.339	-4.561
	I alt	1.339	-4.561

Balance

Note	2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.	
AKTIVER			
	Grunde og bygninger	1.829	0
	Andre finansielle investeringsaktiver		
	Kapitalandele	452	8.209
	Investeringsforeningsandele	47.940	33.472
7	Obligationer	203.494	151.936
	Andre finansielle investeringsaktiver	251.886	193.617
8	INVESTERINGSAKTIVER, I ALT	253.715	193.617
Tilgodehavender			
	Andre tilgodehavender	16	0
	TILGODEHAVENDER, I ALT	16	0
Andre aktiver			
	Anfordringstilgodehavender	6.730	8.569
	ANDRE AKTIVER, I ALT	6.730	8.569
Periodeafgrænsningsposter			
	Tilgodehavende renter	3.768	3.048
	Andre periodeafgrænsningsposter	3	18
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER, I ALT	3.771	3.066
	AKTIVER, I ALT	264.232	205.252

PASSIVER			
Egenkapital			
	Garantikapital	750	750
	Sikkerhedsfond	4.580	4.580
9	Overført overskud eller underskud	-827	-2.166
10	EGENKAPITAL, I ALT	4.503	3.164
11	MEDLEMSKONTI	12.135	9.468
Pensionsmæssige hensættelser			
12	Pensionshensættelser	242.703	189.363
	Erstatningshensættelser	145	167
	PENSIONSMÆSSIGE HENSÆTTELSER, I ALT	242.848	189.530
Gæld			
13	Anden gæld	4.746	3.065
	GÆLD, I ALT	4.746	3.065
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER	0	25
	PASSIVER, I ALT	264.232	205.252

14 Personalemkostninger og honorarer

Noter

Note		2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.
1	Medlemsbidrag		
	Løbende medlemsbidrag	62.251	49.471
	Overført fra andre ordninger	17	0
	Medlemsbidrag	62.268	49.471
	<i>Antal medlemmer ultimo året</i>	25.727	24.518
2	Renter og udbytter mv.		
	Udbytte af kapitalandele	322	3.138
	Renteindtægt af obligationer	10.969	8.095
	Renteindtægt af andre aktiver	121	275
	Renter og udbytter mv.	11.412	11.508
3	Kursgevinster og -tab på investeringsaktiver netto		
	Realiserede kursgevinster og -tab på kapitalandele	-752	-4.914
	Realiserede kursgevinster og -tab på investeringsforeningsandele	-25	-4.143
	Realiserede kursgevinster og -tab på obligationer	-470	1.291
	Realiserede kursgevinster og -tab på investeringsaktiver	-1.247	-7.766
	Urealiserede kursgevinster og -tab på kapitalandele	-122	-1.640
	Urealiserede kursgevinster og -tab på investeringsforeninger	-7.414	-3.389
	Urealiserede kursgevinster og -tab på obligationer	3.640	-498
	Urealiserede kursgevinster og -tab på investeringsaktiver	-3.896	-5.527
Kursgevinster og -tab på investeringsaktiver netto	-5.143	-13.293	
4	Udbetalte ydelser		
	Udbetalte konverterede ydelser (alderspensioner)	4.349	1.192
	Ristorneret beløb, modtaget før stiftelsen af pensionskassen	22	60
	Overførsler til andre ordninger	190	0
	Udbetalte ydelser	4.561	1.252
5	Driftsomkostninger		
	Administrationsvederlag til AP Pensionservice A/S	3.234	2.704
	Aktuar	337	278
	Revision	250	151
	Øvrige omkostninger	2.007	1.263
	Driftsomkostninger	5.828	4.396
6	Skat		
	Udbytteskat	93	972
	Skat	93	972
	<i>Årets betalte skat udgør 93 tkr.</i>		
7	Obligationer		
	Bogførtværdi ved årets begyndelse	151.936	119.755
	Effekt af praksisændring vedrørende opskrivning af aktiver til markedsværdi		578
	Korrigeret bogførtværdi ved årets begyndelse	151.936	120.333

Noter

Note	2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.
8	Følgende aktiver til bogført værdi er optaget i register efter § 131 i lov om forsikringsvirksomhed.	
	Kapitalandele	452 8.209
	Investeringsforeningsandele	47.940 33.472
	Obligationer	203.494 151.936
	Optjente, ikke forfaldne renter	3.768 3.048
	Indlån i kreditinstitutter	6.730 8.569
	Registrerede aktiver, i alt	262.384 205.234
9	Overført overskud eller underskud	
	Saldo ved årets begyndelse	1.817
	Effekt af praksisændring vedrørende opskrivning af aktiver til markedsværdi	578
	Korrigeret saldo ved årets begyndelse	-2.166 2.395
	Overført jvf. resultatdisponering	1.339 -4.561
	Overført overskud eller underskud	-827 -2.166
10	Basiskapital og solvensmargen	
	Egenkapital	4.503 3.164
	Medlemskonti	12.135 9.468
	Basiskapital	16.638 12.632
	Solvensmargen	7.281 5.681
11	Medlemskonti	
	Saldo ved årets begyndelse	9.468 7.326
	Udbetalt i forbindelse med konvertering af pensionsydelse	0 -42
	Årets ændring	2.667 2.184
	Medlemskonti, i alt	12.135 9.468
12	Pensionshensættelser	
	Saldo ved periodens begyndelse	189.363 146.523
	<u>Ændring i perioden:</u>	
	Medlemsbidrag	62.268 49.471
	Rentetilskrivning	4.200 3.242
	Pensionsydelse	-4.539 -1.192
	Omkostningsfradrag	-7.240 -5.914
	Risikogevinster efter tilskrivning af risikobonus	-1.878 -1.753
	Anden regulering	0 -1.436
	Forøgelse af hensættelser til fremtidig administration	529 422
	Årets driftsførte ændring i bruttolivsforsikringshensættelser	53.340 42.840
	Pensionshensættelser	242.703 189.363
	<i>Opdeling af pensionshensættelser på grundlag af garanterede rentesatser</i>	
	2,0%	242.703 189.363

Noter

Note	2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.
13 Anden gæld		
A-skat, ATP, lønsumsafgift mv.	1.047	42
Vederlag til AP Pensionservice A/S	3.234	2.704
Andre skyldige omkostninger	452	319
Diverse	13	0
Anden gæld	4.746	3.065
14 Personaleomkostninger og honorarer		
Lønninger til personalet og vederlag til bestyrelsen	1.012	782
<i>Revisionshonorar til generalforsamlingsvalgte revisorer</i>		
<i>Revision</i>		
Revisionsinstituttet A/S	150	62
Bjørn Holm	-	-
	<u>150</u>	<u>62</u>
<i>Andre ydelser</i>		
Revisionsinstituttet A/S	100	89
Bjørn Holm	-	-
	<u>100</u>	<u>89</u>
Samlet honorar	<u>250</u>	<u>151</u>

Pengestrømsanalyse

Note	2002 1.000 kr.	2001 1.000 kr.
Likviditet fra driften		
Indbetalinger		
Medlemsbidrag	62.243	49.515
Renteindtægter mv.	10.692	10.874
	72.935	60.389
Udbetalinger		
Ydelser til medlemmer	-4.577	-1.252
Omkostninger	-4.863	-4.941
Skat	-93	-972
	-9.533	-7.165
Nettobetaling fra driften	63.402	53.224
Betalinger fra Medlemskonti	0	-42
Likvide beholdninger		
Ved årets begyndelse	8.569	6.226
Ved årets slutning	6.730	8.569
Ændring i beholdninger	1.839	-2.343
Til disposition	65.241	50.839
Investeret i året (netto)		
Grunde og bygninger	1.829	0
Kapitalandele (aktier)	-6.883	-513
Investeringsforeningsandele	21.907	20.542
Nominelt forrentede obligationer	48.388	30.810
Investeret i alt	65.241	50.839

Ordliste

Aktuar

er en forsikringsmatematiker. Den ansvarshavende aktuar er ansvarlig over for Finanstilsynet for opgørelsen af pensionshensættelserne.

Basiskapital

Består af egenkapitalen og medlemskonti. Basiskapitalen skal som minimum være af samme størrelse som solvensmargen, jf. nedenfor.

Erstatningshensættelse

er en hensættelse til udbetaling af pensionsydelse, der vedrører 2002 eller tidligere, men endnu ikke er udbetalt af pensionskassen. Det skyldes, at udbetalingen ikke er færdigekspederet.

Garanteret rente

er den minimumsrente, som medlemmerne er garanteret i det tekniske grundlag, og som pensionerne beregnes ud fra.

Investeringsaktiver

er investeringer i værdipapirer

Markedsværdi

er udtryk for et værdipapirs salgspris på en given dato.

Matematisk kursregulering

er udtryk for regulering af et værdipapirs gennemsnitlige anskaffelsespris med den kursværdiændring, der følger af forkortelsen i værdipapirets restløbetid.

Medlemskonti

er medlemmernes andel af basiskapitalen.

Pensionshensættelser

er aktuarens samlede opgørelse af forpligtelserne over for medlemmerne.

Periodeafgrænsningsposter

under aktiverne indeholder posten forudbetalte omkostninger og under passiverne forudbetalte medlemsbidrag.

Primo

er ved årets start.

Solvensmargen

er det lovgivningsmæssige minimumskrav til Pensionskassens basiskapital. Solvensmargen afhænger af størrelsen af pensionshensættelserne samt den forsikringsmæssige risiko, som Pensionskassen har påtaget sig.

Ultimo

er ved årets slutning.

Forklaring til nøgletal

Finanstilsynet og forsikringsbranchen har udarbejdet denne forklaring til nøgletallene, der kan læses på side 3

Afkastnøgletal

"Afkastnøgletallene er baseret på forrentningen udregnet på baggrund af aktivernes afkast og kursændring opgjort til markedsværdi svarende til det investeringsafkast, der indgår i årsregnskabet. Der angives tre nøgletal for pensionskassens afkast, idet de fleste pensionskasser har et såkaldt overgangsfradrag, hvor pensionsafkastskatten nedsættes i forhold til, hvor stor en del af opsparringen der hidrører fra før realrentegiftens indførelse (1982).

Afkastet før pensionsafkastskat viser afkastet før pensionsafkastskat målt i procent af de investerede midler, opgjort til markedsværdi. Herved angives det afkast, som pensionskassen ville have opnået med uændret investeringsstrategi, hvis der ikke skulle betales pensionsafkastskat.

Afkast efter pensionskassens pensionsafkastskat viser afkastet målt i procent af de investerede midler, opgjort til markedsværdi og efter pensionsafkastskat. Det udtrykker årets faktiske afkast med pensionskassens aktuelle overgangsfradrag.

Afkast efter korrigeret pensionsafkastskat viser afkastet målt i procent af de investerede midler, opgjort til markedsværdi, som pensionskassen ville have opnået, dersom overgangsfradraget var 0.

Omkostningsnøgletal

"Pensionskassens omkostninger kan dækkes af flere kilder. F.eks. kan en del af præmierne (løbende præmier og indskud) anvendes til dækning af omkostninger, og endvidere kan en del af årets afkast anvendes til omkostningsdækning.

Hvis bidragene til omkostningsdækning overstiger de afholdte omkostninger, kan noget af overskuddet leveres tilbage som en del af pensionskassens bonus til forsikringstagerne (omkostningsbonus). Der kan således opstilles et omkostningsregnskab, hvor man udregner bidragene til omkostningsdækning og fratrukker de afholdte omkostninger og omkostningsbonus.

Omkostningsprocenten viser omkostningerne målt i forhold til årets præmier til pensionskassen. Herved vises, hvor stor en del af præmierne der skulle anvendes til administration, hvis dette var den eneste kilde til omkostningsdækning.

Omkostningerne beregnet som rentemarginal viser omkostningerne målt i forhold til pensionsshensættelserne (de midler, der er hensat til dækning

af de forsikringsmæssige forpligtelser). Herved vises, hvor meget pensionskassens forrentningsevne ville blive nedsat, hvis afkastet var den eneste kilde til omkostningsdækning.

Omkostninger per forsikret viser det bidrag til omkostninger, som hver forsikret ville betale, hvis omkostningerne blev fordelt ligeligt blandt dem.

Omkostningsresultat kan fortolkes som overskuddet på omkostningsregnskabet målt i forhold til pensionsshensættelserne."

Risikonøgletallet

"Vedrørende risiko kan der opstilles et risikoregnskab. Et risikoregnskab opstilles ved at opregne bidragene til risikodækning og fratrukke de afholdte risikoomkostninger og risikobonus.

Risikoresultatet kan fortolkes som overskuddet på risikoregnskabet målt i forhold til pensionsshensættelserne. Herved vises, hvor meget pensionskassens forrentningsevne kunne forøges, hvis hele risikoresultatet anvendtes til bonus. Risikoresultatet udtrykker ikke noget om prisen på risikodækning i pensionskassen og heller ikke, om de forsikrede har været udsat for flere eller færre dødsfald og invaliditet end en normal gruppe af forsikrede."

Konsolideringsnøgletal

Bonusreserven udtrykker de ufordelte reserver målt i forhold til livsforsikringshensættelserne. *Egenkapitalreserven* viser, hvor meget den korrigerede egenkapital (egenkapitalen med tillæg af ansvarlig indskudskapital) overstiger lovgivningens mindstekrav målt i forhold til pensionsshensættelserne.

Solvensgraden viser, hvor meget egenkapitalen udgør i forhold til lovgivningens mindstekrav til den (solvensmargenen).

Bonusreserven er udtryk for værdier, som skal anvendes til fordel for de forsikrede.

Egenkapitalreserven udtrykker ekstra værdier, der tilhører pensionskassen.

Nøgletallene bidrager således til vurdering af pensionskassens bonusevne og økonomiske styrke, dvs. bl.a. pensionskassens mulighed for at modstå udsving i afkastet samt imødegå uforudsete forsikringsmæssige og finansielle risici."